

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M.N.

przeciwko M. w W.

o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie, odprawę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 7 listopada 2019 r.,

zażalenia powódki na wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń
Spółecznych

z dnia 9 kwietnia 2019 r., sygn. akt II PK 339/17,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2019 r., II PK 339/17, Sąd Najwyższy – w sprawie z powództwa M.N. przeciwko M. w W. o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie i odprawę – w pkt 1. oddalił skargę kasacyjną strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 maja 2017 r., sygn. akt XXI Pa (...); w pkt 2. odstąpił od obciążania pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego powódki.

Postanowienie zawarte w pkt. 2 powołanego wyroku z 9 kwietnia 2019 r. pełnomocnik powódki zaskarżył zażaleniem, zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c.

Strona skarżąca wniosła o „uchylenie postanowienia zawartego w pkt. 2 wyroku oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania

kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych; ewentualnie - o uchylenie postanowienia zawartego w pkt. 2 wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Orzekającemu, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym obowiązuje związanie zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego (art. 378 § 1 w związku z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.), co potwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 grudnia 2009 r., I PZ 17/09 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 207).

W tym kontekście należy wskazać, że pełnomocnik powódki, poza art. 102 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c., nie przedstawił w zażaleniu żadnych innych podstaw procesowych, a w szczególności nie uzasadnił dopuszczalności wniesienia zażalenia na orzeczenie w sprawie kosztów postępowania kasacyjnego, zawarte w wyroku w sprawie kasacyjnej.

Nie odniósł się na przykład do art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., w myśl którego zażalenie do Sądu Najwyższego przysługiwało na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Przytoczona regulacja - rozszerzająca katalog spraw, w których przysługuje stronom zażalenie do Sądu Najwyższego - została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie art. 1 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 69, poz. 592). Od 3 maja 2012 r. art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c. określał, że w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Do postępowania przed Sądem Najwyższym toczącego się na skutek zażalenia stosowało się odpowiednio

art. 394 § 2 i 3, art. 395, art. 397 § 1, art. 398⁶ § 3, art. 398¹⁰, art. 398¹⁴, art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze, art. 398¹⁶, art. 398¹⁷ i art. 398²¹ k.p.c.

Z unormowań tych nie wynika dopuszczalność wniesienia zażalenia na orzeczenie Sądu Najwyższego. Na tle przedstawionego wyżej stanu prawnego w judykaturze utrwaliło się stanowisko, że orzeczenie Sądu Najwyższego jest orzeczeniem ostatniej instancji i dlatego nie podlega zaskarżeniu. Wyjątek musiałby być wyraźnie wskazany w ustawie, jednak nie ma takiego wyjątku w ustawie z 2002 r. o Sądzie Najwyższym ani w k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., II PO 1/17, LEX nr 2216090).

W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego, również ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 825) nie zawiera przepisu, który umożliwiałby wniesienie zażalenia na orzeczenie tego Sądu w sprawie kosztów postępowania kasacyjnego.

Wobec braku wskazania adekwatnej podstawy procesowej, na marginesie rozważyć także można, iż do postępowania toczącego się przed Sądem Najwyższym na skutek zażalenia stosuje się *mutatis mutandis* przepisy o apelacji na podstawie art. 398²¹ k.p.c. Przepisy o apelacji stosowane odpowiednio regulują między innymi termin do wniesienia zażalenia, jego wymagania formalne, możliwość uchylenia zaskarżonego postanowienia, obligatoryjne zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. W kontekście art. 398²¹ k.p.c. wypada wspomnieć, że mogły nasuwać się wątpliwości dotyczące odpowiedniego stosowania art. 394² § 1 k.p.c., w myśl którego na postanowienia sądu drugiej instancji, których przedmiotem jest zwrot kosztów procesu przysługiwało zażalenie do innego składu tego sądu, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Unormowanie to mogło prowokować sugestię, że również na postanowienie w sprawie kosztów postępowania kasacyjnego, wydane przez Sąd Najwyższy, przysługiwało zażalenie do innego składu tego Sądu.

Od dnia 7 listopada 2019 r. art. 394² § 1¹ pkt 3 k.p.c. stanowi, że zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na

postanowienie sądu pierwszej instancji. Od tego dnia wyeliminowano więc „zażalenie poziome” w sprawie kosztów procesu w sądzie drugiej instancji dotyczących skargi kasacyjnej, więc nie powinno budzić wątpliwości, iż od dnia 7 listopada 2019 r. art. 398²¹ k.p.c. nie może stanowić podstawy wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego dotyczące kosztów postępowania kasacyjnego. Wyjątek został przewidziany w art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469), stosownie do którego do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego, systemowa i funkcjonalna wykładnia art. 398¹ § 1 k.p.c., akcentującego, że tylko od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie (a więc nie od wyroku Sądu Najwyższego) strona może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, a także następnych przepisów (nie przewidujących dwukrotnego rozpoznania merytorycznego skargi kasacyjnej), przemawia za taką wykładnią art. 398²¹ k.p.c., że nie występowała możliwość odpowiedniego stosowania art. 394² § 1 k.p.c., ani od dnia 7 listopada 2019 r. - art. 394² § 1¹ pkt 3 k.p.c. W przeciwnym wypadku istniałaby niezrozumiała w aspekcie logicznym dychoomia między jednokrotnym rozpoznaniem skargi kasacyjnej a dwukrotnym rozpoznaniem części wyroku kasacyjnego dotyczącego kosztów postępowania kasacyjnego – zwłaszcza, że orzeczenie w sprawie kosztów nie ma takiej doniosłości jak przedmiot skargi kasacyjnej i z reguły dotyczy znacznie niższej kwoty od wartości przedmiotu zaskarżenia skargi kasacyjnej. Potwierdza to konkluzję, że również po dniu 6 listopada 2019 r. systemowa i funkcjonalna wykładnia art. 398²¹ k.p.c. sprzeciwia się możliwości odpowiedniego stosowania art. 394² § 1 k.p.c.; stronie nie przysługiwało zatem i nie przysługuje zażalenie na orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego do innego składu Sądu Najwyższego.

Zażalenie wniesione przez pełnomocnika powódki podlegało więc odrzuceniu.

Zgodnie z art. 77 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym - Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej. Odrzucenie zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego nie jest rozpoznaniem zażalenia w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., ani nie stanowi rozpoznania skargi kasacyjnej, dlatego na podstawie przewidzianego w art. 398¹⁰ k.p.c. ustawowego wyjątku od wskazanej wyżej reguły, Sąd Najwyższy orzekał w składzie jednego sędziego.

as